

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**A. ΚΕΙΜΕΝΟ****«Ένας καθώς πρέπει κοινωνικός αποκλεισμός»**

Μία από τις μορφές του κοινωνικού αποκλεισμού είναι εκείνη που στερεί σε ανθρώπους ευκαιρίες για εργασία και δημιουργία – και επομένως τη δυνατότητα ενσωμάτωσής τους στο κοινωνικό σύνολο – εξαιτίας της προχωρημένης ηλικίας τους. Εξοστρακίζονται δηλαδή οι άνθρωποι από την κοινωνική δραστηριότητα, καταδικάζονται σε κοινωνικό λήθαργο, για λόγους που δεν στηρίζονται στην ιατρική και την επιστήμη, αλλά χάρη των αξιών και των προτεραιοτήτων που έχει επιβάλει το υπάρχον κοινωνικό και πολιτιστικό μοντέλο.

Οι άνθρωποι που νιώθουν υποχρεωμένοι να ταξινομήσουν τους άλλους ανθρώπους χρησιμοποιούν για ευκολία τη χρονολογική τους ηλικία. Έτσι η χρονολογική ηλικία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο εξουσίας και **ελέγχου**.

Το πρόβλημα είναι ότι στην κοινωνία μας, που χαρακτηρίζεται από τον **ξέφρενο** ανταγωνισμό και την ταχύτητα, δεν υπάρχει θέση για την ελαττωμένη ψυχοκινητική ταχύτητα των ηλικιωμένων. Από όλους αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου η ταχύτητα είναι κρίσιμη – όπως ένας γρήγορος ελιγμός για την αποφυγή ενός απρόσεκτου οδηγού. Υπάρχουν όμως πάμπολλες περιπτώσεις όπου η κρίση, η εμπειρία και η αίσθηση του σκοπού μετράνε πολύ περισσότερο από μια γρήγορη κίνηση που δεν αποσκοπεί **συγκεκριμένα** κάπου.

Συχνά έχουμε την τάση να συνδέουμε τα γηρατειά με την αρρώστια. Αναμφίβολα, σωματικές διαταραχές και αρρώστιες παρατηρούνται συνηθέστερα ανάμεσα στους ογδοντάρηδες, παρά ανάμεσα σε ανθρώπους νεότερους κατά μισόν αιώνα. Είναι όμως ανακριβές να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα γηρατειά είναι αυτά καθαυτά μια μορφή γενικευμένης αρρώστιας, παρόλο που στην καθημερινή ζωή οι ηλικιωμένοι είναι πολύ συχνά άρρωστοι. Πρέπει όμως να γνωρίζουμε ότι η αρρώστια και ο περιορισμός των ικανοτήτων δεν είναι το ίδιο πράγμα. Άλλωστε η απώλεια διαφόρων ικανοτήτων μπορεί να αρχίσει αρκετά νωρίς στην ενήλικη ζωή, πολύ πριν το άτομο φτάσει στο σημείο όπου θεωρείται ότι γερνάει.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι, όταν ο άνθρωπος σταματήσει να αναπτύσσεται, δηλαδή από το τέλος της εφηβείας και μετά, τότε αρχίζει να γερνάει, δηλαδή να επηρεάζονται οι σωματικές και πνευματικές του λειτουργίες. Βλέπουμε εφήβους που έχουν αρχίσει να **χάνουν** σε ένα βαθμό την οξύτητα της όρασής τους. Άρα πρέπει να δεχτούμε ότι μέσα μας έχουμε διαφορετικές βιολογικές ηλικίες, με την έννοια ότι διαφορετικές πλευρές της σωματικής μας λειτουργίας φτάνουν κάποια εποχή σε μια φάση παρακμής.

Η γενική διεργασία του βιολογικού γεράσματος μπορεί να συγκριθεί με μια αργή παλίρροια, που κινείται προς το μέρος μας τόσο σταδιακά, που συνήθως αργούμε πολύ να συνειδητοποιήσουμε την ύπαρξή της. Είναι μάλλον μια συνεχής ροή παρά ένα τεράστιο κύμα που κατακλύζει και συντρίβει. Μαθαίνουμε να κολυμπάμε, να συμπλέουμε ή να προσαρμοζόμαστε σε πολλές από τις αλλαγές τόσο σταδιακά και φυσικά που σχεδόν δε συνειδητοποιούμε πότε ακριβώς συμβαίνουν.

Θα έλθει ίσως κάποια στιγμή που θα χαρακτηρίσουμε τον εαυτό μας γέρο ή θα το κάνουν άλλοι για μας. Το θέμα είναι ότι η διαδικασία αυτή έχει αρχίσει αρκετό καιρό νωρίτερα. Και είναι απόλυτα θεμιτό και συνάμα εφικτό να απολαμβάνουμε τη μακροζωία μας χωρίς ποτέ να βρεθούμε άμεσα αντιμέτωποι μ' αυτόν τον καινούργιο χαρακτηρισμό.

Οι ηλικιωμένοι όπως όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στη ζωή, στη δημιουργία, στην ηδονή, στον έρωτα. Ας **αποφύγουμε** αυτόν τον ιδιότυπο ρατσισμό που αυτή τη φορά δεν αφορά κάποιους άλλους, αλλά εμάς, τους ίδιους τους εαυτούς μας μερικά χρόνια αργότερα.

Τ. Κουράκης «Τα παρεκκλίνοντα» Παρατηρητής, 2002

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. «Ας αποφύγουμε αυτόν τον ιδιότυπο ρατσισμό που αυτή τη φορά δεν αφορά κάποιους άλλους, αλλά εμάς, τους ίδιους τους εαυτούς μας μερικά χρόνια αργότερα.» Να σχολιάσετε το παραπάνω απόσπασμα σε μια παράγραφο των 80 λέξεων. (10 μονάδες)
2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η έκτη παράγραφος («Η γενική διεργασία του βιολογικού ... τότε ακριβώς συμβαίνουν. »); (4 μονάδες)
3. Ποια είναι τα δομικά μέρη της τρίτης παραγράφου («Το πρόβλημα είναι ότι στην κοινωνία μας ... που δεν αποσκοπεί συγκεκριμένα κάπου.»); (3 μονάδες)
4. «Μία από τις μορφές του κοινωνικού αποκλεισμού είναι εκείνη που στερεί σε ανθρώπους ευκαιρίες για εργασία και δημιουργία - και επομένως τη δυνατότητα ενσωμάτωσής τους στο κοινωνικό σύνολο- εξαιτίας της προχωρημένης ηλικίας τους.»
«Βλέπουμε εφήβους που έχουν αρχίσει να χάνουν σε ένα βαθμό την οξύτητα της όρασής τους.»
Στις παραπάνω περιόδους:
α) να αναγνωρίσετε και να δικαιολογήσετε το είδος της σύνταξης των δευτερευουσών προτάσεων.
β) να το μετατρέψετε στο αντίθετό του (10 μονάδες)
5. Ποιες σχέσεις συνοχής σηματοδοτούν οι διαρθρωτικές λέξεις «δηλαδή» (στην 1η παράγραφο), «άλλωστε» (στην 4η παράγραφο) και «άρα» (στην 5η παράγραφο); (3 μονάδες)
6. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις **υπογραμμισμένες** λέξεις του κειμένου (μορφές, εξοστρακίζονται, μοντέλο, πνευματικές, εφικτό). (10 μονάδες)
7. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις **έντονα γραμμένες** λέξεις του κειμένου (ελέγχου, ξέφρενο, συγκεκριμένα, χάνουν, αποφύγουμε). (10 μονάδες)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Παρόλο που οι ηλικιωμένοι ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες, λίγοι μάχονται για την προστασία των στοιχειωδών δικαιωμάτων τους. Σε ένα άρθρο 350 - 400 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να παρουσιάσετε τα κυριότερα προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ηλικιωμένοι στη χώρα μας, τόσο λόγω των διαχρονικών χαρακτηριστικών της ηλικίας τους όσο και λόγω των σύγχρονων κοινωνικών συνθηκών. (50 μονάδες)